

โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่

สถานการณ์ปัจจุบันการผลิตสินค้าเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันสูงทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรรายย่อยมีปัญหาในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร ตลอดจนโอกาสการเข้าถึงข้อมูลแหล่งทุน ทรัพยากรและการตลาดได้น้อย รวมไปถึงเกษตรกรรายย่อยต่างคนต่างผลิต จึงทำให้ยากต่อการจัดการผลิตให้มีประสิทธิภาพและได้ผลผลิต ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีนโยบายในด้านการจัดการแปลงการเกษตรขนาดใหญ่ โดยให้เกษตรกรรายย่อยมีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่การผลิตเป็นแปลงขนาดใหญ่ ที่มีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง ตั้งแต่วางแผน การผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตรจนถึงการตลาดที่มีมาตรฐานเช่นเดียวกับฟาร์มขนาดใหญ่

ในการดำเนินงานดังกล่าว กรมส่งเสริมการเกษตรได้เตรียมการเพื่อรองรับการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะแปลงใหญ่โดยนำวิธีการทำงานรูปแบบ MRCF system ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางพัฒนา มองเป้าหมายพื้นที่ คน สินค้า เข้าด้วยกันโดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาพื้นที่นั้นๆ ซึ่งได้แนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน โดยมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตทางการเกษตรที่ตอบสนองต่อชุมชน ในการพัฒนาเกษตรกรให้สามารถดำเนินการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ในการสนับสนุนการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่ดำเนินการในลักษณะแปลงขนาดใหญ่

โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ (ข้าว)

สำนักงานพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร นำโดยนายสงกรานต์ ภักดีคง รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร, นายชัยพร คงสาคร เกษตรอำเภอล่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์, พร้อมด้วยคณะ

สื่อมวลชน ลงพื้นที่ดูงานพร้อมทั้งติดตามการดำเนินงานการส่งเสริมเกษตรกรในรูปแบบแปลงใหญ่ 2 แห่ง ซึ่งแห่งแรกคือ ต.บ้านโสก อ.ห่มสั๊ก จ.เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้มีการส่งเสริม และบูรณาการส่งเสริมการ “ทำนาแปลงใหญ่”

อำเภอห่มสั๊กมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 126,770 ผลิติตรวม/ปี 78,958 ตัน แยกเป็นข้าวนปี 109,155 ไร่ ผลิต 67,458 ตัน เฉลี่ยเป็น 618 กก./ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง 17,615 ไร่ ผลิต 11,500 ตัน เฉลี่ยได้ปริมาณข้าว 650 กก./ไร่ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ต่างคนต่างผลิตจึงทำให้เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตสูง ส่วนหนึ่งมาจาก การใช้สารเคมีในการผลิต ซึ่งเป็นเหตุให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ สภาพพื้นที่เพาะปลูกเสื่อม และเป็นอันตรายต่อผู้ใช้และผู้บริโภค

ดังนั้นโครงการส่งเสริมผลิตข้าวรูปแบบแปลงใหญ่ ให้มีการรวมกลุ่ม รวมพื้นที่ จะช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพข้าว และมีกิจกรรมการเกษตรอื่นๆที่จะช่วยพัฒนาให้เป็นจุดเรียนรู้ การบริหารจัดการ เจริญอุตสาหกรรมครบวงจร ด้วยการถ่ายทอด เทคโนโลยีการผลิตข้าวที่ประณีตและเหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกรในชุมชน ส่งผลให้ชาวนาได้รับเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีทั่วถึง เพียงพอ ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง รายได้สุทธิเพิ่มขึ้น เฉลี่ย 24,244 บาทต่อครัวเรือน

ผักกาดขาวปลี (กะหล่ำ) ณ ไร่ภูทะเลหมอกทับเบิก

หลังจากนั้นคณะดูงานพร้อมด้วยสื่อมวลชนได้เดินทางต่อไปยังแปลงเรียนรู้การปลูกผักกาดขาวปลี (กะหล่ำ) ณ ไร่ภูทะเลหมอกทับเบิก

“ภูทับเบิก” หลายคนรู้จักอย่างดีในนามของแหล่งท่องเที่ยวแนวธรรมชาติ มีทะเลหมอก จนใครๆต่างก็บอกว่าเป็นหนึ่งใน “สวิตเซอร์แลนด์แห่งแดนสยาม” แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งภูทับเบิกยังเป็นแหล่งปลูก “กะหล่ำ” ที่ “ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย” ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลีทั้งประเทศ 69,108 ไร่ ผลิติตรวมประมาณ 248,440 ตัน ขณะที่กรม

ส่งเสริมการเกษตร รายงานว่า ปี 2557 จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี 19,256 ไร่ ให้ผลผลิตราว 1.5 แสนตัน หรือให้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 8 ตัน ซึ่งมีสัดส่วนที่สูงเกินครึ่งของทั้งประเทศ

นายสงกรานต์ ภักดีคง รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เปิดเผยว่า ปัจจุบันตลาดและผู้บริโภคมีความต้องการพืชผักที่ปลอดภัย แต่ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกร มักจะคำนึงถึงการเพิ่มปริมาณผลผลิต คุณภาพภายนอกของผลผลิต และช่วงราคาที่จะได้รับ มากกว่าปัจจัยอื่นๆ ทำให้เกษตรกรใช้สารเคมี ในปริมาณที่มาก และหลากหลายชนิด เพื่อให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีระบบการส่งเสริม

การที่เข้าไปบริหารจัดการในพื้นที่ ซึ่งพื้นที่ดำเนินการควรมีขนาดใหญ่ เพียงพอต่อการจัดการผลผลิตผักปลอดภัย สามารถเป็นแหล่งผลิตผักปลอดภัย เข้าสู่ระบบตลาด รวมถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต และการบริโภคอาหาร ให้มีคุณภาพและปลอดภัยยิ่งขึ้น

รวมทั้งเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดพืชผักที่ได้คุณภาพและปลอดภัย ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกผักทั้งประเทศอยู่ระหว่าง 2-3 ล้านไร่ ผลผลิตอยู่ระหว่าง 1.5-3.5 ล้านตัน ชนิดของพืชผักที่ปลูกในประเทศไทยมีหลากหลายมากกว่า 70 ชนิด การปลูกผักจะกระจายทั่วทุกภาคของประเทศ ผลผลิตจึงมีออกสู่ตลาดทั้งปี โดยเฉพาะผักกะหล่ำปลี มีพื้นที่ปลูกทั้งประเทศโดยประมาณ 59,000 ไร่ ผลผลิตประมาณ 184,000 ตัน และผักกาดขาวปลี มีพื้นที่ปลูกทั้งประเทศโดยประมาณ 16,000 ไร่ ผลผลิตประมาณ 45,000 ตัน

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรมีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยทั้งหมด 4,000 ไร่ใน 4 จังหวัด ได้แก่ พื้นที่การเกษตร อ.พรานกระต่าย จ.กำแพงเพชร พื้นที่ 1,000 ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 230 ราย อ.เมือง จ.พิษณุโลก พื้นที่ 300 ไร่ มีเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ 50 ราย อ.พบพระและ อ.อุ้มผาง จ.ตาก พื้นที่ 1,700 ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 420 ราย อ.หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์ พื้นที่ 1,000 ไร่มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 300 ราย

ด้านนายชัยพร คงสาคร เกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวว่า ผักปลอดภัยหมายถึงพืชผักที่มีการปลูกและปฏิบัติดูแลรักษาตามกระบวนการผลิตตามปกติ มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีในกระบวนการผลิต หากมีแมลงศัตรูพืช โรคพืช และวัชพืช ในปริมาณเพียงเล็กน้อย เกษตรกรอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันและกำจัด โดยไม่ต้องใช้สารเคมี เช่น การใช้วิธีกล ได้แก่ การถอนวัชพืช การใช้สารสกัดจากธรรมชาติ ได้แก่ สารสะเดา หนอนตายหยาก สารชีวภัณฑ์ ได้แก่ เชื้อ บี.ที. การใช้วิธีการเขตกรรม การควบคุมปริมาณน้ำหรือความชื้นภายในแปลง

สำหรับการส่งเสริมผลิตผักปลอดภัยใน อ.หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์ นั้น จำนวน 80% จะเป็นผักที่เพาะปลูกในภูทับเบิก ถือเป็นพื้นที่ที่ปลูกผักใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และผักที่ปลูกที่นี่จะมีรสชาติหวานกรอบ เป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีภูมิอากาศที่เย็นตลอดทั้งปี เหมาะสมกับการปลูกผักเป็นอย่างมาก อาทิ ผักกาด กะหล่ำปลี ฯลฯ ซึ่งที่ผ่านมาเกษตรกร (ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาชนเผ่า) จะขาดความรู้ความเข้าใจ ในการใช้สารเคมี ในการเกษตรกรรม เช่น ใช้ไม่ถูกวิธี ใช้บ่อยครั้งเกินไป ฯลฯ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อตัวเกษตรกร ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในการดำเนินงานของโครงการฯ จึงมีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมดำเนินงานอย่างบูรณาการ เพื่อให้การช่วยเหลือและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ถือเป็นอีกนโยบายหนึ่งของกระทรวงเกษตรที่ต้องการสร้างความปลอดภัยให้กับเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม โดยการใช้สารเคมีที่เหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายกำลังให้ความสำคัญ อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะผัก ซึ่งคนทั่วไปใส่ใจเรื่องสุขภาพมากขึ้น ส่งผลให้มีปริมาณการบริโภคผักเพิ่มขึ้นตามไปด้วยในปัจจุบัน

สนใจข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อสอบถามได้ที่ กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร โทร.02-579-5519

